

***The American Archivist* 85, br. 1 i 2 (2022).**

Prošle godine objavljeno je 85. godišće časopisa *The American Archivist* pod vodstvom glavne urednice Amy Cooper Cary. Časopis je izišao u dva broja: prvi za proljeće/ljeto, a drugi za jesen/zimu 2022. godine.

Prvi broj sastoji se od uvodne riječi glavne urednice, adrese predsjednice Društva američkih arhivista (Society of American Archivists) Rachel Vagt, 11 stručnih članaka i 3 prikaza. Naglasak je u prvom broju stavljen na dvije stvari: na tzv. *writing across the spectrum* ("pisanje izvan spektra") te radikalno otvaranje arhiva prema krajnjim korisnicima, lokalnim zajednicama i manjinskim društvenim skupinama. Izraz "pisanje izvan spektra", prema objašnjenju koje u uvodnoj riječi daje glavna urednica, odnosi se na raznolikost autora i tema. Naime, uz uobičajene stručne teme, u ovom svesku pojavljuju se i teme koje se tiču psihičkoga zdravlja arhivista, suodnosa privatnoga i poslovnoga života te propitivanja

vlastite reprezentacije, interpretacije i odgovornosti u obavljanju posla. Jedan je od glavnih razloga takvom pristupu nedavna pandemija virusa Covid-19, koja je stvorila brojne probleme i izazove u američkom društvu.

Broj započinje člankom nagrađenim nagradom Theodore Calvin Pease naslova *Love (and loss) in The Time of COVID 19: Translating Trauma into An Archives of Embodied Immediacy* autora Ferrina Evansa. Glavni poticaj za pisanje članka bio je Evansu gubitak životnoga partnera od posljedica Covid-19. Potaknut brojnim uspomena u obliku objava na društvenim mrežama koje je s partnerom skupio tijekom zajedničkih godina života, autor postavlja pitanje kako rad na izvorima traumatičnoga sadržaja, kao što su izvori o potlačenim društvenim skupinama, utječe na psihološko stanje arhivista. Pružajući detaljnu teorijsku razradu pojmova emocije, tuge, traume te opisujući mjesto susretanja arhivske prakse s tim emocijama, Evans propituje kako arhivske institucije reagiraju na sve prisutniji problem mentalnoga zdravlja zaposlenika.

Sljedeća dva članka naslova *Reciprocity: Building a Discourse in Archives* i *“It’s a trap”: Complicating Representation in Community-Based Archives* u središte pozornosti postavljaju odnos arhiva i manjinskih društvenih skupina. Prvi rad, Ricarda L. Punzalana i Diane E. Marsh, propituje kvalitetu komunikacije i suradnje između zajednica američkih domorodaca i arhiva koji posjeduju njihovo gradivo uz osvrt na protokol o rukovanju domorodačkim arhivskim gradivom (Protocols for Native American Archival Materials), koji je Društvo američkih arhivista usvojilo 2018. godine. Korištenjem teorijske literature o uzajamnosti (*reciprocity*) u domorodačkim studijama, kulturnoj antropologiji, sociologiji i informacijskim znanostima, autori prijavljuju ponovnomu promišljanju procedura i tehnika osnovnih arhivističkih praksi s ciljem postizanja što pravednije veze između arhiva i domorodačkih zajednica.

U članku *“It’s a trap”: Complicating Representation in Community-Based Archives* autorâ Joyce Gabiole, Gracen Brilmyer, Michelle Vaswell i Jimmy Zavale predstavljeno je vrlo zanimljivo istraživanje provedeno među 59 pripadnika društvenih manjina (većinom azijskoga podrijetla) iz Južne Karoline i Texasa. Članak se općenito bavi pitanjem reprezentacije potlačenih društvenih skupina i njihova arhivskoga materijala u arhivima zajednica. Autore je posebno zanimala perspektiva članova potlačenih društvenih skupina prema tomu pitanju. Kroz intervju provedene sa sugovornicima autori su nastojali odgovoriti na pitanje koji su razlozi pripadnika potlačenih društvenih skupina za slabu posjećenost arhivima i želju za istraživanjem i reprezentiranjem vlastitih povijesti.

Članak *Understanding the Unseen: Invisible Disabilities in Workplace* autorâ Ann Abney, Veronice Denison, Chrisa Tanguaya i Michelle Ganz preispituje odnos arhivskih ustanova i zaposlenika koji pate od skrivenih invaliditeta kao što su psihičke, autoimune i kronične bolesti te auditivne i vizualne smetnje. Autori u

članku raspravljaju o tom kako trebaju izgledati akomodacije na radnom mjestu, kako se općenito odnositi prema kolegama s tom vrstom invaliditeta te kako postupati s osobama koje čine nasilje nad osobama s invaliditetom. Autori poseban naglasak stavljaju na stvaranje inkluzivnoga radnoga okruženja kao ključnoga elementa u micanju stigme sa skrivenih oblika invaliditeta.

Rad autora Scotta Clina *Archivist as Translator: Representation and the Language of Context* bavi se izazovima s kojima se arhivisti susreću kod opisivanja izvora napisanih na stranim jezicima. Treba naglasiti da autor ne izjednačava u potpunosti pozicije arhivista i prevoditelja. Prevoditelj prevodi sadržaj teksta, a arhivist, kako autor tumači, tijekom arhivskoga opisa prevodi jezik koji okružuje izvor, odnosno prevodi kontekst. Proučavanjem teorijske literature o prevođenju i literature koja govori o značenju izraza *kontekst*, autor derivira tri važna načela koja bi trebalo uzeti u obzir prilikom rada na takvim izvorima.

Najzastupljenije stručne teme u prvom broju sveska su digitalizacija i rad na digitalnom arhivskom gradivu. Čak četiri članka povezana su s navedenim temama. Članak *Toward a Conceptual Framework for Technical Debt in Archives* petero autora, Déirdre Joyce, Laurel McPhee, Rite Johnston, Julie Corrin i Rebecca Hirsch, bavi se konceptom tzv. *technical debt* ("tehnički dug"). Originalno posuđen iz teorije komercijalnoga softverskoga razvoja, koncept tehničkoga duga odnosi se na odluke koje su donijete tijekom rada na nekom projektu u svrhu kratkoročne dobrobiti, ali koje su dugoročno štetne i vrlo skupe. Navedeni koncept autori prenose u arhivistiku analizirajući tehnički dug u tri digitalizacijska projekta na institucijama University of North Carolina at Charlotte, Carnegie Mellon University Libraries i Beinecke Rare Book and Manuscript Library na Yale University.

Članak *Digital Processing: Exploring the Enigma* autorâ Erina Fauldera i Laure Uglean Jackson odnosi se na problem obrađivanja digitalnoga arhivskoga gradiva. Članak, uz prethodnu obradu teorijske podloge na temu obrađivanja digitalnoga arhivskoga gradiva, opisuje pokušaj izrade jedinstvenoga obrasca ili standarda za obradu spomenutoga gradiva od strane radne skupine oformljene na konferenciji *Born Digital Archiving & eXchange* na Stanford University 2016. godine. Autori u radu analiziraju prednosti i nedostatke nastalog obrasca te navode prijedloge za daljnja istraživanja.

Pragmatic Principles for Archival Linked Data autoricâ Elizabeth Russey Roke i Ruth Kitchin Tillman bavi se pojmom podatkovnih poveznica kao alata za mrežno povezivanje digitalnih baza podataka. Nakon uvoda o primjeni i dobitima podatkovnih poveznica autorice iznose četiri bitna načela koja bi arhivisti trebali uzeti u obzir prilikom primjene podatkovnih poveznica. Potom analiziraju dva primjera uspješne primjene podatkovnih poveznica: primjer baze Wikidata i Schema.org.

Sekcija o digitalizaciji završava vrlo zanimljivim člankom o društvenim mrežama pod nazivom *#FromTheArchives: An Assessment of Successful Social Media Program in an Academic Archives* autora Roberta Weavera. Članak se bavi društvenim mrežama kao sredstvima približavanja digitalnih arhivskih fondova široj javnosti na primjeru institucije Southwest Collection/Special Collection Library s Texas Tech University. Nakon pregleda literature o mrežnom reprezentiranju digitalnih fondova i kratkoga opisa sadržaja projekta, autor provodi statističku analizu uspješnosti navedenoga projekta.

Deseti članak po redu naslova *Lester Kruger Born, Ernest Maximilian Posner, and the American Influence on the Reshaping of German Archives After the Second World War* autorâ Philipa Haasa i Martina Schürreera bavi se američkim utjecajem u reorganizaciji zapadnonjemačkoga arhivskoga sustava nakon Drugoga svjetskoga rata. U uvodnom dijelu članka autori objašnjavaju kako je došlo do prevage američkoga modela u organizaciji njemačkoga arhivskoga sustava u okupacijskim zonama zapadnih saveznika. Potom definiraju teorijske stavove dvoje najzaslužnijih ljudi za izgradnju poslijeratnoga njemačkoga arhivskoga modela: profesora s American University u Washingtonu Ernesta Posnera i časnika sekcije američke vojske za zaštitu spomenika, lijepih umjetnosti i arhiva Lestera K. Borna. U razradi pokušavaju odgovoriti na pitanja: u čemu se najviše očituje američki utjecaj u poslijeratnom arhivskom sustavu Zapadne Njemačke te u kojoj su se mjeri i dalje očuvale tradicije staroga pruskoga arhivskoga sustava koji je sve do kraja rata bio prisutan na prostoru Njemačke.

U središtu pozornosti članka *“Active and Vital Resources”: A Thematic Analysis of Congressional Collection Policies* autorice Carly Dearborn bile su upravljačke politike nad fondovima američkoga kongresa unutar institucije Ohio Public Policy Archives na Ohio State University Libraries. Dearborn u članku pokušava odgovoriti na pitanje kako institucije poput Ohio Public Policy Archives oblikuju svoje politike upravljanja s ciljem isticanja vrijednosti kongresnih fondova u kontekstu novih trendova unutar američke historiografije i arhivistike, koje središta svojih istraživanja pomiču s privilegiranih pojedinaca i elita na “obične” ljude.

Making a Scene: A Scenes Approach to a Local Music Archives autorice Christine A. Lutz analizira inovativan pristup u gradnji arhivskih kolekcija i akviziciji arhivskoga gradiva specijaliziranoga arhiva The New Brunswick Music Scene Archive osnovanoga 2015. godine. Navedeni arhiv koristi mješoviti pristup gradnji kolekcija preko standardne arhivske dokumentacijske strategije i tzv. scenskoga pristupa. Scenski pristup, najjednostavnije rečeno, podrazumijeva fizičko približavanje događajima i mjestima gdje se okupljaju pobornici neke kulture, subkulture ili žanra glazbe. Na primjeru The New Brunswick Music Scene Archive to podrazumijeva približavanje *underground punk, rock* i *hardcore* glazbenoj sceni u New Brunswicku u obliku gradnje mreže poznanstava. Autorica u članku opisuje

takav pristup te objašnjava na koji se način takav pristup može iskoristiti za poboljšanje prikupljanja i upravljanja u sličnim arhivima.

Zadnji članak prvoga broja je *Archiving COVID 19: A Historical Literature Review* autorice Amande Greenwood. U članku donosi pregled metoda koje su korištene u prikupljanju širokoga spektra internetskih članaka, istraživanja, blogova i objava na društvenim mrežama na temu Covid-19 u razdoblju od ožujka 2020. do kolovoza 2021. godine. Opisujući metode prikupljanja podataka na razini cijeloga svijeta, SAD-a i Savezne države New York, autorica raspravlja o razlikama u arhivskom pristupu dokumentiranju iskustava iz pandemije te predstavlja načine na koje arhivisti mogu propitati svoje dosadašnje prakse u prikupljanju i očuvanju sličnoga gradiva.

U prvom broju za 2022. nalaze se i prikazi sljedećih radova: prikaz knjige *Urgent Archives: Enacting Liberatory Memory Work* autorice Michelle Caswell (prikaz napravio Brian M. Watson), prikaz knjige *Artefacts, Archives, and Documentation in the Relational Museum* autora Mikea Jonesa (napravila Sarah R. Demb) i prikaz knjige *Archival Virtue: Relationship, Obligation, and the Just Archives* autora Scotta Clinea (napravio Ted Lee).

Drugi broj ovoga godišta časopisa sastoji se od uvodne riječi glavne urednice, 12 članaka i 5 prikaza. U uvodnoj riječi naznačeno je da nije bilo namjere da broj ima zajedničku tematsku odrednicu. Međutim, prema odabiru članaka može se zaključiti da u njemu dominiraju teme obrazovanja i stručnoga usavršavanja u arhivskoj struci.

Prvomu je članku "*Together We Are Strong*": *Emergency Associations for the Protection of Germany's Cultural Heritage* autor Rainer Jedlitschka. U središtu interesa članka njemačke su volonterske udruge za zaštitu kulturnoga naslijeđa u prirodnim i drugim katastrofama. Autor kao konkretan primjer obrađuje Augsburgsku udruhu koju su 10 kulturnih ustanova s područja Bavorske osnovale 2015. godine. Jedlitschka donosi opis strukture, organizacije i procedura unutar navedene udruge te opisuje vježbe koje je udruga provela u suradnji s vatrogascima i Njemačkom saveznom agencijom za tehničku podršku tijekom 2016. i 2019. godine. Cilj rada bio je predstaviti korisnosti i uspjehe navedenih udruga te potaknuti na buduću regionalnu, nacionalnu, ali i međunarodnu suradnju.

U *Tales from "THE disK Files": Lessons Learned from a Data Recovery Project in 2003-2006 at The National Archives of Australia* autorâ Davida Pearsona i Jamesa Doiga predstavljen je vrlo važan projekt s polja zaštite i očuvanja digitalnoga gradiva. Projekt pod naslovom *Legacy Media Project* izveli su arhivisti Državnoga arhiva Australije u razdoblju od 2003. do 2006. godine. Projekt je imao za cilj prebacivanje podataka s 300 zastarjelih nosača podataka, kao što su diskete i magnetne vrpce, na one suvremenije, CD-ove, i to u četiri faze. Projekt je važan zbog dvije stvari. Arhivisti su uspjeli ponovno učitati i povratiti podatke s 86

posto zastarjelih nosača podataka te je projekt od početka do kraja bio temeljito dokumentiran. Autori opisuju metodologiju i postupke projekta te iznose rezultate. Navode i utjecaje koje je projekt imao na razvoj arhivske politike u Australiji, ali i na razvoj novih alata na polju digitalne zaštite.

U trećem po redu članku naslova *Level Up! Lessons Learned from Six Years of Collaborative Technical Skill Development* autori Max Erckard, Elisabeth Gadhaha i Mike Shallcross progovaraju o temi tehničkoga usavršavanja kroz opis vlastitoga sudjelovanja u četiri inicijative na University of Michigan Bentley Historical Library u razdoblju od 2014. do 2019. pod naslovom *ArchivesSpace – Archivematica – DSpace Workflow Integration Project, Curation Team Workshops, Technical Skills Pilot Project* i *Bentley Audiovisual Quality Control Utility*. Detaljno opisujući navedene inicijative i vještine koje su stekli za vrijeme rada, autori razlažu prednosti i mane pristupa tehničkomu usavršavanju po načelu radionica ili malih projekata kao što je taj u usporedbi s pristupom po načelu velikih, skupih i dugotrajnih projekata.

Pod naslovom *Redesigning Program Assessment for Teaching with Primary Sources: Understanding the Impact of Our Work* autori Jen Hoyer, Kaitlin Holt, John Voiklis, Bennett Attaway i Rebecca Joy Norlander bave se učinkovitošću istraživačkih anketa u obrazovanju. Pokušavaju odgovoriti na pitanje mogu li promjene istraživačkih anketa pružiti kvalitetan uvid u ishode obrazovnoga rada i time nam pomoći da promijenimo obrazovne programe. Kako bi dobili odgovore na pitanje, 2019. proveli su anketiranje sudionika projekta *Brooklyn Connection Program* s Brooklyn Public Library's Center for Brooklyn History. U tu svrhu stvorili su posebnu anketu kojoj je cilj bio utvrditi što su studenti točno naučili i mogu li stečena znanja primijeniti. Autori su potom izvršili analizu i usporedbu rezultata navedene ankete s anketom jednostavnoga tipa provedenom 2007. godine na istom projektu ne bi li došli do zaključaka.

Reference Staffing and Scheduling Models in Archives and Special Collections: A Survey Analysis of Prepandemic Practices autorice Amande K. Hawk donosi istraživanje o zadovoljstvu rada zaposlenika u korisničkim službama općih i specijaliziranih arhiva. Autorica je u razdoblju od 2. prosinca 2019. do 31. siječnja 2020. (predpandemijsko doba) provela nacionalnu anketu e-poštom od 16 pitanja među 234 ispitanika. Cilj je bio utvrditi koje modele organizacije rada koriste matične institucije sudionika, s kojim se izazovima institucije susreću i jesu li sudionici zadovoljni organizacijom rada. Istraživanje je provedeno zbog sve prisutnijega trenda rezanja financijskih troškova u arhivima, što često uzrokuje smanjenje radnoga kadra, čime se stvaraju problemi u organizaciji rada. Autorica obrađuje i predstavlja rezultate istraživanja u nadi da će neka od institucija primijeniti saznanja u svojem organizacijskom modelu.

Šesti po redu članak naslova *Using Oral History to Study the Personal Digital Archiving Practices of Modern Soldiers* autora Andrewa Hintona donosi rezultate zanimljivoga i važnoga istraživanja provedenoga 2019. godine među 31 pripadnikom američkih oružanih snaga iz baze Fort Hood u Texasu. Potaknut sve većom važnošću neformalnih kanala komunikacije i osobnih zapisa u modernom ratovanju, Hinton je odlučio provesti intervju s vojnicima Fort Hooda ne bi li dobio odgovore na sljedeća pitanja: koje osobne zapise vojnici čuvaju o svojim iskustvima u vojsci, što rade kako bi ih zaštitili te kako vrednuju svoje uspomene na vojnu službu. Potom raspravlja o tom kako promijeniti loše prakse i na što se treba fokusirati u budućim istraživanjima.

Članak *More Data, Less Process: A User Centered Approach to Email and Born-Digital Archives* autorice Lise Jaillant bavi se primjenom procedura iz pokreta More Product, Less Process ili MPLP (“Više proizvoda, manje obrade”) na obradu digitalnoga arhivskoga gradiva i baza podataka. Pokret MPLP, izvorno nastao kao odgovor na velike količine neobrađenoga arhivskoga gradiva u papirnatom obliku, svoje načelo rada temelji na minimalnoj arhivskoj obradi s ciljem pružanja što bržega pristupa gradiva korisnicima. Jaillant u članku diskutira o utjecaju pokreta na razvoj arhivskih repozitorija u zadnjih 15 godina, o primjeni njegovih metoda u obrađivanju digitalnoga gradiva i u radu s umjetnom inteligencijom. Osim toga, autorica još predstavlja i istraživačke mogućnosti u radu s digitalnim gradivom, prvenstveno s bazama podataka e-pošte, na primjerima Iana McEwana *Email Archives* i *Carcenet Press Archives*.

U *Finding Aid Aggregation: Toward a Robust Future* autorica Jodi Allison-Bunnell raspravlja o razvoju nacionalnih i regionalnih mreža arhivskih pomagala za digitalne arhivske fondove i baze podataka. Allison-Bunnell u radu opisuje infrastrukturu, resurse i načine upravljanja trima najvažnijim projektima koji se tiču gradnje nacionalne američke mreže arhivskih pomagala: *Building a National Finding Aid Network* (NAFAN), *The Digital Public Library of America* (DPLA) i *Social Networks and Archival Context* (SNAC). Kroz te primjere autorica progovara o problemima s kojima se trenutačne slične mreže susreću u vidu tehničke održivosti, nadogradnje infrastrukture i nedostatka znanja o potrebama krajnjih korisnika te iznosi prijedlog za poboljšanja u budućnosti.

Jedan arhivist, dva knjižničara i profesor s Texas A&M University: Corpus Cristi osmislili su zanimljiv studentski semestralni projekt u sklopu kolegija *Introduction to Public History* (“Uvod u javnu povijest”) sa spomenutoga sveučilišta. Projekt se je sastojao od izrade mrežne stranice za potrebe tekućega projekta oralne povijesti pod naslovom *South Texas Stories*. Kroz projekt autori Alston Brake Cobourn, Jen Corrienne Brown, Edward Warga i Lisa Louis željeli su pokazati učinkovitost sličnih studentskih projekata u stjecanju metapismenosti i transpismenosti (spojevi informacijske, digitalne i drugih pismenosti). Posebnu važnost tomu projektu daje činjenica da su većina sudionika bili studenti slabijega imo-

vinskoga stanja ili članovi manjina koji u svojem odgoju nisu imali pristup tehničkim alatima kao što su računala. O ciljevima, iskustvima i rezultatima studentskoga projekta autori pišu u članku naslova *Toward Metaliteracy and Transliteracy in the History Classroom: A Case Study Among Underserved Students*.

Predmet interesa autorice Heather Soyke i njezina članka *Professional Career Building in the Archival Field: Studying the Archives Leadership Institute* međuarhivski su programi stručnoga karijernoga usavršavanja. Konkretno, autorica se bavi primjerom Archives Leadership Institute kao najpopularnijega takvoga programa u SAD-u. Neka su od pitanja koje autorica postavlja u radu: kako slični projekti pomažu sudionicima u razvoju njihovih karijera, što sudionici pronalaze najvrjednijim u takvim programima, kakav utjecaj takvi programi imaju na razvoj arhivistike te stvaraju li navedeni programi tenzije između gradnje individualnih karijera i razvoja arhivske struke. Kako bi saznala odgovore na pitanja, autorica je provela 80 anketa e-poštom i 53 intervju a nad bivšim polaznicima Archives Leadership Institute programa te analizirala rezultate.

Autori Jane Zhang i Alex H. Poole u predzadnjem članku naslova *Exploring the Current State of North American Graduate Archival Education* proučavaju diplomске studije arhivistike u SAD-u u kontekstu trenutanih stručnih standarda objedinjenih u *Guidelines for Graduate Programs in Archival Studies* ("Smjernicama za diplomске programe u arhivskim studijima") koje je 2016. izradio odbor za obrazovanje Društva američkih arhivista. Provođenjem istraživanja nad 65 diplomskih studija arhivistike, autori pokušavaju odgovoriti na pitanja: kakvi sve programi i kolegiji postoje na tim diplomskim studijima, do koje mjere ti studiji poštuju smjernice Društva američkih arhivista i koje su posljedice ako to ne čine.

Zadnji članak drugoga broja 85. godišta *Who Is This Godot? The Academy of Certified Archivists and Graduate Archival Education* autorâ Ashley Todd-Diaz i Alexa H. Poolea progovara o individualnim arhivskim akreditacijama ili certifikacijama. Pitanje profesionalizacije arhivske struke nametnulo se je kao kontroverzno već od samoga osnutka Društva američkih arhivista. Jedna od metoda rješavanja toga pitanja bilo je uvođenje pismenih ispita za stjecanje individualnih certifikacija. Statistika, koju autori navode u članku, pokazuje da broj arhivista koji posjeduju certifikaciju iz godine u godinu raste, ali je svejedno još uvijek nizak i iznosi tek 21,5% među članovima Društva američkih arhivista 2020. godine. Kontroverznost teme navela je autore da provedu istraživanje među 33 načelnika diplomskih studija arhivistike diljem Sjeverne Amerike s ciljem otkrivanja kako oni vrednuju individualno arhivsko certificiranje te promoviraju li ga među svojim studentima.

Prikazi objavljeni u drugom broju su sljedeći: prikaz knjige *A Time to Gather: Archives and the Control of Jewish Culture* autora Jasona Lustiga (napravili Josie Naron i Hallel Yadin), prikaz knjige *The Social Movement Archive* autorâ

Jen Hoyer i Nore Almeida (napravila Lori Podolsky), prikaz knjige *The Blister Club: The Extraordinary Story of the Downed American Airmen Who Escaped to Safety in World War II* autora Michaela Lee Lanninga (napravio Robert Nowatzki), prikaz zbornika radova *The Past Web: Exploring Web Archives* urednikâ Daniela Gomesa, Elene Demidove, Jane Winters i Thomasa Rissea (napravila Amande Greenwood) te prikaz knjige *Awful Archives: Conspiracy Theory, Rhetoric, and Acts of Evidence* autorice Jenny Rice (napravila Elizabeth E. Engel).

Alen Boronić